

ומי איכא למאן דאמר חייבי מיתות שוגגין חייבין והא תנא דבי חזקיה וכולי –
And is there someone who maintains that חייבי מיתות שוגגין are liable,
but the academy of חזקיה taught, etc.

Overview

The גמרא (initially) cited the view of ר' יוחנן that one who is inadvertently transgressing a capital crime or a מלקות crime, and at the same time a monetary crime, he is liable to pay, since he will not receive corporal punishment (for he was a שוגג). The גמרא asked; how can this be that חייבי מיתות שוגגין should be held liable to pay, when the תנא דבי חזקיה taught that חייבי מיתות שוגגין are exempt from paying. It seems from the גמרא's question that no one argues with the תנא דבי חזקיה. Our challenges and clarifies this assumption.

asks: תוספות

ואם תאמר והא אמרינן בפרק הנשרפין (סנהדרין עט, ב ושם) -

And if you will say, but רבא stated in פרק הנשרפין that -

תנא דבי חזקיה מפקא מדרב¹ ומפקא מדרבנן אלמא פליגי תנאי אתנא דבי חזקיה -
disagrees with the ruling of רבי, and disagrees with the ruling of
the רבנן; it is evident from that גמרא that תנאים (meaning רבי ורבנן) argue with
the תנא דבי חזקיה, so how does the גמרא state here והא תנא **ומי איכא למ"ד חייבי מיתות שוגגין חייבין, והא תנא**
'דבי חזקיה וכו', when we see that there are others who argue with תנא דבי חזקיה וכו'!

answers: תוספות

ויש לומר דלענין ממון אחר² אית להו לכולהו היקשא³ דתנא דבי חזקיה -

And one can say; regarding other money which was damaged during his
(inadvertent) capital crime, everyone agrees to the היקש of תד"ח that he is exempt
from paying that money -

¹ There is a dispute between רבי and the רבנן in a case where one intended to kill one person and instead killed another (נחטין להרוג את זה והרג את זה). According to רבי the killer must pay the value of the victim to his heirs (see TIE previous מאי footnote # 8), and according to the רבנן, he is מיתה חייב. However according to the תנא דבי חזקיה he is exempt both from ממון and מיתה. See 'Thinking it over' # 1.

² This can be referring to a case where someone burnt his friend's grain בשוגג on שבת. In this case all agree that (even though he is a שוגג, nevertheless) he is פטור, as the תד"ח of היקש teaches us. The grain is אחר ממון.

³ The פסוק (ויקרא [אמור] כד, כא in) states ומכה בהמה ומה אדם יומת. The תורה compare מכה אדם to מכה בהמה; just as by מכה בהמה one has to pay whether it was בשוגג or במזיד, or whether it was במתכוין or במתכוין (in all cases one has to pay) similarly by מכה אדם (where we know that if he is put to death there are no monetary payments, for we say מ"קל; this rule applies) whether he was מכה אדם in a case of שוגג or מזיד or whether he was מתכוין or not מתכוין, in all cases the rule is the same; he does not pay, on account of מ"קל. This is the היקשא of תד"ח.

ולא פליגי עליה אלא במאי דקתני בין מתכוין לשאינו מתכוין⁴ -

And they (the רבנן and רבי) do not argue with the תד"ה, only regarding what it states in the תד"ה that 'there is no difference between intending and not intending' -

דמשמע בין מתכוין להרוג האשה⁵ בין אין מתכוין להורגה אלא להרוג את חברו והרגה -

For מתכוין לשאינו מתכוין is interpreted to mean (according to רבא's understanding of the תד"ה) whether he intended to kill the woman, or whether he did not intend to kill her, but rather he intended to kill his friend, and he killed her accidentally -

דבכל ענין פטור מדמי האשה -

That in any event he is exempt from paying the value of the woman to her heirs.

The reason we need to interpret מתכוין לשאינו מתכוין in this manner, is because -

דלענין ממון אחר⁶ כבר תנא דלא תחלוק בין שוגג בין מזיד -

For regarding the exemption of paying by ממון אחר, the תד"ה already taught, not to differentiate between שוגג and מזיד, so we have no choice but to say that בין מתכוין לשאינו מתכוין is discussing the case of זה והרג את זה, and it is regarding this case only -

היינו דמפקא מדרבי ומדרבנן -

Which the תד"ה disagrees with רבי and the רבנן -

דלרבי נתכוין להרוג את זה והרג את זה חייב ממון ולרבנן חייב מיתה -

For according to רבי, by נתכוין להרוג את זה והרג את זה, he has to pay money (the value of the deceased to the heirs) and according to the רבנן, he is liable for the death penalty -

ולתנא דבי חזקיה פטור ממיתה וממון⁷ -

However according to the תד"ה he is exempt both from execution and payment.

asks: תוספות

אבל קשה לרבינו יצחק דבריש הנחנקין (שם פד, ב) אמרינן -

However, the גמרא, פרק הנחנקין, has a difficulty, for in the beginning of ר"י states -

הניחא למאן דאית ליה דתנא דבי חזקיה אבל למאן דלית ליה כולי -

'This is understood according to the one who maintains the היקש of תד"ה, however, according to the one who does not maintain it, etc.'

⁴ שוגג. (see footnote # 3) בין מתכוין לשאינו מתכוין and בין שוגג למזיד explained the duplicity of (סנהדרין עט, ב) there (in רבא) is referring to damaging ממון אחר (see footnote # 2) where he is פטור from paying. However, מתכוין לשאינו מתכוין is a different case completely, as תוספות continues to explain.

⁵ When he intended to kill the woman, it is obvious that there is no monetary payment; he is חייב מיתה; the same is by נתכוין להרוג את חברו והרג את האשה, there is no payment. This is not ממון אחר, it is the value of the deceased.

⁶ See footnote # 2.

⁷ It is only in this case (of נתכוין להרוג את זה והרג את זה) that רבי ורבנן argue with תד"ה (they do not accept his דרשה of ר"י), however regarding ממון אחר, all agree that חייבי מיתות שוגגין are exempt from payment.

משמע דאיכא תנא דפליג -

It seems from that גמרא that there is a תנא who argues with the תד"ה; so how can the
state here, 'is there anyone who disagrees with תד"ה' –

answers: תוספות

ואומר רבינו יצחק דהיינו רבי חגא מדרומא דאייתי מתניתא בידיה -

And the ר"י who brought מדרומא תד"ה is תנא who argues on the ר"י says that the
a ברייתא with him -

כדאמרינן בפרק שור שנגח ארבעה וחמשה (בבא קמא מב, א ושם) -

As the גמרא states in פרק שור שנגח ארבעה וחמשה -

דשני אנשים כי נתכוונו זה לזה אף על פי שיש אסון באשה יענשו בדמי ולדות⁸ -

That regarding two people who intended to kill each other, even though the
woman was killed, they are punished by paying the value of the fetus -

אלמא לית ליה היקישא דבין שוגג למזיד -

It is obvious that this ברייתא which רב חגא cited, does not agree with the היקשא
between ומזיד שוגג, which the תד"ה teaches. And as to the question -

והא דקאמר מי איכא למאן דאמר כולי -

And how does the גמרא state, 'is there anyone, etc. who disagrees with תד"ה (even
though the ברייתא of ר' חגא disagrees); that is not a question -

היינו משום דתנא דבי חזקיה עיקר שהיה שונה ברייתות של רבי חייא שהיה אביו -

This is because the תד"ה is the main ברייתא, for חזקיה would teach the ברייתות of
his father, ר"ה -

כדמוכח בסוף פרק הבא על יבמתו⁹ (יבמות סה, ב) והן עיקר ומותבין תיובתא מינייהו -

As is evident in the end of פרק הבא על יבמתו of ר' חייא, and the ברייתות
main ברייתות, and we cite them as a refutation against anyone who rules otherwise.

ומי איכא למ"ד חייבי מיתות שוגגין חייבין, תוספות offers an alternate explanation of the question:

ולרבינו שמשון בן אברהם נראה דמשום הכי קא פריך ליה מתנא דבי חזקיה -

And it appears to the רשב"א that it is on account of the following that רבא
challenges תד"ה from the תד"ה, even though other תנאים disagree with the תד"ה, and that is –

משום דרבי יוחנן מוקי מתניתין (לעיל לב, ב) בשלא התרו בו וקתני סיפא¹⁰ דחייבי מיתות פטורין -

Because ר"י established our משנה in a case where they did not warn him (and
therefore he pays קנס and does not receive מלקות), and in the סיפא, the משנה

⁸ However, if they would have intended to kill the woman (במזיד) they would be exempt from paying דמי ולדות on account of מ"מ קלב, but since she killed her accidentally (בשוגג) there is no מ"מ קלב and they are חייב.

⁹ The story there indicates that חזקיה (and his twin יהודה) were the children of ר' חייא.

¹⁰ חייבי כרת only, חייבי מיתות ב"ד (כט, א) are not mentioned in the first משנה (on account of איסורי ביאה and/or מלקות). The סיפא in the איסורי ביאה are חייבי מיתות ב"ד, therefore they are פטור from קנס on account of מ"מ קלב.

teaches that חייבי מיתות are exempt from paying קנס -

אם כן¹¹ מתניתין סברה דחייבי מיתות שוגגין פטורין¹² -

Therefore, according to ר"י, our משנה maintains that חייבי מיתות שוגגין are exempt from payment like the תד"ה -

responds to an anticipated difficulty:¹³

דאי סיפא מיירי בשהתרו בו ליפלוג בחייבי מלקיות גופייהו¹⁴ -

משנה For if the סיפא is discussing a case where they were warned, let the משנה distinguish by חייבי מלקות alone between (in the רישא where they are חייב קנס), and (קנס פטור from סיפא where they are חייב) התרו בו -

responds to an anticipated a difficulty:¹⁵

והוה מצי למיפרך ממתניתין -

And משנה ר"י from our רבא could have challenged -

אלא דלא מצי למיפרך אלא מדיוקא¹⁶ ולהכי פריך ליה מתנא דבי חזקיה ואמתניתין סמך -

However, the challenge would need to be presented from an inference, so therefore רבא challenged ר"י from the תד"ה, but he was supported from our משנה - ולפי זה¹⁷ מצינן למימר דמפקא מדרבני ורבנן בכולה מילתא -

So, according to this, we can say that the תד"ה disagrees with רבי ורבנן regarding everything, not as תוספות answered previously that they argue only regarding - נתכוין להרוג את זה והרג את זה

¹⁸תד"ה: תנא that argues with תוספות offers an alternate view who is the תנא

¹¹ According to ר"י, the רישא is discussing a case of חייב מיתה, therefore since there is no מלקות, they pay קנס. Presumably since the רישא is discussing חייב מיתה, the סיפא is also by חייב מיתה (meaning there is no real חייב מיתה, but rather they are treated like חייבי מיתות שוגגין). This proves that ר"י agrees with the תד"ה. Therefore רבא challenges ר"י how can he say that חייבי מיתות שוגגין are חייב בתשלומין, when ר"י agrees with the תד"ה.

¹² Otherwise, if חייבי מיתות שוגגין are not פטור from payment, why in the סיפא (where they are like שוגגין, since לא התרו בו) are they פטור?

¹³ Perhaps the סיפא is in a case of חייב מיתה ממש (and they are חייב מיתה, not שוגגין), not like the רישא, so there is no proof that ר"י agrees with the תד"ה. תוספות rejects this approach.

¹⁴ The fact that the רישא is by חייבי מלקות (and כרת) and the סיפא is by חייבי מיתות בי"ד assures us that the entire משנה is by לא התרו בו.

¹⁵ Why does רבא challenge ר"י (who presumably maintains חייבי מיתות שוגגין בתשלומין) from the תד"ה (which is something that others disagree with) when he can ask on ר"י from the way he interpreted our משנה (see footnote # 11).

¹⁶ The inference needed is that since the רישא is by חייב מיתה, presumably the סיפא is also by חייב מיתה. This requires a presumption and an inference. Therefore, רבא chose to ask from תד"ה, where it is stated clearly that חייבי מיתות שוגגין are חייב בתשלומין, and we know that ר"י agrees with the תד"ה as mentioned previously (see footnote # 11).

¹⁷ Now that we know that even though there are others who argue with תד"ה, nevertheless רבא challenges ר"י from תד"ה [only] because ר"י agrees with תד"ה [footnote # 11], it is not necessary to limit the argument between תד"ה and רבי ורבנן to the case of נתכוין להרוג את זה והרג את זה (see footnote # 7), but rather we can say that they even argue whether חייבי מיתות שוגגין (the view of רבי ורבנן), or פטור (תד"ה), because in any event ר"י agrees with תד"ה.

ועוד אומר רבינו שמשון בן אברהם דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה -

And additionally, says the ריב"ב the son of ר"י that רשב"א -

לקמן בפירקין (דף לז, ב) הוא תנא דלית ליה דתנא דבי חזקיה¹⁹ -

– תד"ה who disagrees with תנא, פרק Later in our

אסון of פסוקים the clarification regarding some offers תוספות

וצריך לומר דלתנא דבי חזקיה²⁰ לא יהיה אסון היינו אסון ממש²¹ -

ולא יהיה אסון ענוש of פסוק תד"ה according to
- (דין מיתה) means actual death אסון the word, יענוש

וקרא דאם אסון יהיה²² היינו דין אסון כגון שנתכוין לאשה -

And in the פסוק of יהיה אסון, ואם אסון יהיה פסוק
executed for his crime), **for instance where he intended to kill the woman -**

דאם לא נתכוין לה פטור ממיתה וממון לתנא דבי חזקיה²³ -

For if he did not intend to kill her and she died, the killer is exempt from execution (because it was unintentional), and from payment, according to תד"ה –

אסון:²⁴ An alternate explanation for

אי נמי לא קאי קרא דאסון אאשה אלא אחברו שנתכוין לו -

Or you may also say that the verse of יהיה אסון ואם is not referring to the woman (the woman was not killed), but rather to his friend whom he intended to kill -

ולא איירי קרא שנתכוין להרוג את זה והרג את זה -

And (according to this interpretation) the verse is not discussing a case where he

¹⁸ Previously the ר"י stated that it is מדרומא ר', and the רשב"א indicated that it may be רבי ורבנן.

¹⁹ The proof requires an involvement in that סוגיא, which is beyond our scope, and we trust the reader will do his due diligence to ascertain the proof.

²⁰ The תורה (in כב-כג) writes regarding men who caused a pregnant woman to miscarry; כב וְכִי יֵצֵא אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצֵא וְלֹא יִהְיֶה אִסּוּךְ עָנּוּשׁ יְעַנֵּשׁ כְּאִשּׁוֹר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָמָן בְּפִלְלִים. כג וְאִם אִסּוּךְ יִהְיֶה וְנָמָתָה נָפֶשׁ אֲנָשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצֵא וְלֹא יִהְיֶה אִסּוּךְ עָנּוּשׁ יְעַנֵּשׁ כְּאִשּׁוֹר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָמָן בְּפִלְלִים. כג וְאִם אִסּוּךְ יִהְיֶה וְנָמָתָה נָפֶשׁ אֲנָשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצֵא וְלֹא יִהְיֶה אִסּוּךְ עָנּוּשׁ יְעַנֵּשׁ כְּאִשּׁוֹר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָמָן בְּפִלְלִים. When there is no אסון, the man has to pay. The word אסון can mean דין אסון, that someone is executed for this crime, or it can mean אסון ממש that someone died (but not that anyone is to be executed). תוספות is saying that the word אסון in כב פסוק means אסון ממש, and the word אסון in כג פסוק means דין אסון.

²¹ If no one (the woman) dies, there is payment (for the fetus); the inference is, but if someone (the woman) does die (אסון ממש), even if no one will be punished for it (there is no דין אסון), nevertheless the killer will not pay, for he is (like) a חייבי מיתות שוגגין who is פטור from paying according to תד"ה. However, אסון יהיה אסון, ולא אסון cannot mean דין אסון, for the inference is that if there is no דין אסון (no one will be executed), there will be a payment, even if someone died, but according to תד"ה if there was a death, even if there is no punishment, there is no payment.

²² אסון יהיה אסון cannot mean אסון ממש (that the woman [merely died], but no one is executed, for the פסוק concludes therefore we must say that אסון יהיה means that it was a death which is punishable by execution (דין אסון), and that can only be if he intended to kill the woman.

²³ He is פטור because according to תד"ה even חייבי מיתות שוגגין, are מתשלומין.

²⁴ In the previous explanation the אסון referred to the woman who was killed (intentionally), or not killed; in this interpretation the אסון is the friend he was fighting with. See "Thinking it over" # 2 & 3.

intended to kill one (his fellow) and instead killed another (the woman) –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

ובפרק הנשרפין²⁵ דדייק לרבי שמעון דפטור נתכוין להרוג את זה והרג את זה היכי מפרש קראי -
And in פרק הנשרפין where the גמרא asks according to ר"ש who exempts from execution in a case where נתכוין להרוג את זה והרג את זה, how will he explain the verses²⁶ of ואם יהיה אסון ונתת נפש תחת נפש -

הוה מצי למימר כדפרישית²⁷ -

The גמרא could have answered as I just explained -

אלא אליבא דרבי אלעזר דאמר קראי בנתכוין להרוג את זה והרג את זה דייק:
However, the question was based on ר"א who maintains that those verses are in a case where נתכוין להרוג את זה והרג את זה.

Summary

We can assume that everyone (except for ר' חגא) agrees with תד"ה regarding חייבי תד"ה, but תד"ה disagrees with תנאים, or we can assume that various תנאים disagree with תד"ה, but nevertheless our משנה as explained by יוחנן ר' agrees with תד"ה. The word אסון, can refer either to the woman or to his friend; the first אסון means ממש אסון and the second, דין אסון.

Thinking it over

1. תד"ה מפקי מרבי ומפקי מרבנן which states that גמרא cites the תוספות and concludes that תד"ה is whether תד"ה or רבנן. The argument between תד"ה and רבנן is whether תד"ה is חייב (the רבנן), or פטור (תד"ה), but both agree that he is פטור from paying. It is still possible that the רבנן agree with תד"ה that שוגג is לא, etc. they only say that by לא מתכוין we do not need the היקש because לא, etc. they only say that by לא מתכוין (i.e. נתכוין להרוג את זה והרג את זה) is חייב מיתה and therefore מתשלומין, but there is seemingly no proof that they do not utilize the היקש of שוגג כמזיד, etc.²⁹

2. In the second interpretation, the ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש of פסוק, is in a case where he intended and killed his friend.³⁰ If this is the meaning of the פסוק, why

²⁵ עט"א.

²⁶ The גמרא there assumed that he killed the woman whom he did not intend to hurt.

²⁷ תוספות is referring to the נמי אי that he killed חבריו whom he intended to kill.

²⁸ See footnote # 1.

²⁹ See פני יהושע and אילת אהבים, etc.

³⁰ See footnote # 24.

does the תורה write it, since it is obvious³¹ that if someone kills במזיד he is חייב
?!³² מיתה

3. What are the relative advantages of the two explanations³³ of אסון?

³¹ See מכא איש ומת מות יומת שמות כא, יב which states

³² See פרדס יצחק, מושב זקנים עה"ת שמות כא, כג, and

³³ See footnote # 24.